

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

7. De Horarijs precibus Canonicis integrè & perfectè recitandis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

momialibus religionem professis, quæ conuersa dicuntur. Ex quo fit, vt Religiosi equites militaris Ordinis institutum, & regulâ professi immunes sint à lege, & præcepto preces Canonicas persoluendi. Satis est, si eas preces quotidie fundant, ac recitent, quas eorû Regula præscribit, ac præcipit.

Quintò quæritur, An Religiosus professus, & deputatus ad cantum, & chorum adstrictus sit Horis canonicis, si è Monasterio fugiat? Respondet, adstrictum esse: quoniam spontè, & vitio suo è Monasterio recedit; & propterea nihil refert, si à choro absit, & aliunde, quàm ex Monasterij bonis sustentetur, cum vtrumque sua culpa contingat. Nauar. de orat. cap. 7. nu. 19. & 20.

Sextò quæritur, An Religiosus ob delictum suum per sententiam è Monasterio eiectus, sit ab Horis canonicis liber. Nauarrus de oratione, cap. 7. numer. 20. negat eum esse liberum, cum sit adhuc Religiosus, & ipsius vitio factum sit, vt è Monasterio eijceretur. Sotus verò lib. 10. de iust. question. 5. artic. 3. videtur contrarium asserere; quoniam Religiosus Horarum canonicarum lege nequaquam simpliciter est adstrictus naturali, aut diuino iure, quatenus talis est, sed consuetudine, quatenus ad chorum deputatus. Sed qui per sententiam expellitur, amplius non est choro addictus: ergo ab Horis canonicis liber est, & immunis. Videtur mihi Nauarri sententia probabilior: neque enim par est, vt quis ex delicto suo commodum reperteret. Sed quid dicendum de Religioso, qui est cantui, & choro mancipatus, & per sententiam ad trirèmes damnatus? Respondet Nauarrus eum etiam lege de Horis canonicis teneri, quoniam culpa sua eam poenam sustinere, & perferre compellitur. Aliunde tamè iustam excusationem habere potest eius oneris; vt si horariorum precepcionum codice careat, aut si habeat quidem preces tamen recitare commodè nequeat.

Septimò quæritur, An Religiosus si cum fuerit destinatus ad chorum, ad Conuersorum Ordinem transferatur, superiorum iussu, & auctoritate, ab Horarum canonicarum pensio, & lege eximatur? Sotus loco citato affirmat, & inde probat: quoniam ea lex dicta non oritur, aut manat ex vi, & natura Religionis, sed ex consuetudine, & ex eo, quòd Religiosus deputatur ad chorum: ergo qui legitima Superioris auctoritate liberatur penitus à choro, eo ipso, à lege Horarum canonicarum solutus censetur. Deinde, Beneficia rursus, si beneficium deponat, ac sacris Ordinibus non sit initiatus, ab eodem onere excipitur: ergo similiter Religiosus, qui à choro diuellitur, ab eodem onere liberatur: atque hæc sententia videtur esse satis probabilis. Ex quo fit, vt Religiosus ad trirèmes damnatus, vel è Monasterio per sententiam eiectus, liberari queat ab Horarum canonicarum pensio, si auctoritate Superioris remoueat, ab eo statu, quo erat ad chorum deputatus, & ad statum reliquorum Conuersorum transferatur, eo quòd sit Religiosus sacris Ordinibus carens.

Octauò quæritur, An eiusmodi Religiosus Romani Pontificis auctoritate, & beneficio extra Monasterium viuens, lege Diuinum Officiû persoluendi teneatur? Nauarrus affirmat, ea conditione, si à tribus Religionis votis solutus non sit.

Contra alij distinguunt: Aut in perpetuum extra Monasterium viuere permittitur, aut ad tempus solùm: Si primum, eximitur ab onere prædicto, quoniam eo ipso, liberatur à choro, ratione cuius consuetudine, & vsu eiusmodi onus existit: at si secundum, minimè, quia non est à choro, & cantu in perpetuum liber. Et hæc mihi videtur verior sententia.

Caput VII.

De Horarijs precibus Canonicis integrè, & perfectè recitandis.

PRIMO quæritur, An precepcionum canonicarum omisso lethali peccato conscientiam comaculet eius, qui eas preces prætermittit? Quidam senserunt, commaculare quidem, si per contemptum, vel cum aliorum offensione, vel ex consuetudine omittantur; secus verò non item: etiam si earum omisso sit cù negligentia coniuncta: tunc enim, inquit, venialis noxa, nõ lethalis contrahitur. Sic Angel. in verb. Hora. n. 10. censet enim legem de recitandis priuatim precibus Horarijs conscientias clericorum leuiter, non grauius obstringere. Cæterum cõmunis est Canonici iuris interpretum, & Summistarum opinio, culpam lethalem comitti; tamen si Diuinum officiu absq; cõtemptu, per solâ negligentiam, sine iusta causa omittatur, cum alioqui recitari commodè posset. Nam si ratione Canonica legis, siue consuetudinis, eas quis recitare debeat, præceptum est de re graui; ac propterea minimè sine causa iusta prætermittendum: alioqui culpa lethalis contrahitur ab eo, qui omittit sine iusta, & debita causa. Sic Nauar. de orat. cap. 7. nu. 1. vbi citat Henricum, Paludanum, Turrecrematam, Caietanum, Syluestrum, & alios.

Secundò quæritur, An lethaler peccet, qui vnus tantum Horæ officium integrum omittit, videlicet Primæ, aut Tertie, aut Sextæ, aut Nonæ? Respondet Nauar. loco citato, ex cõmuni sententia, eum lethale peccatum admittit, si citra causam legitimam omittat: quoniam qualibet Hora Officij Diuini, pars nõ modica, sed notabilis habetur.

Tertiò quæritur, An qui vnus Horæ vnũ Psalmum scienter prætermittit, in lethale peccatum incurrat? Respondet Nauarrus de oratione, cap. 7. nu. 44. eum, qui omittit vnus Horæ vnã partem notabilem, lethali se peccato obstringere: & hæc est communis omnium sententia. Verùm merito quærat aliquis quænam sit pars notabilis cuiusq; Horæ? Respondet idem Nauarrus, in Prima, Tertia, Sexta, Nona, notabilem partem omitti, si rotum principium vna cù Psalmo negligatur. Sed respondet Antoninus, quem refert ipse Nauarrus, singularium Horarum partem notabilem omitti, cum tertia pars prætermittitur: nam quantumcunque sit certum aliquod totum, siue magnum, siue exiguum, & tenue, pars eius notabilis censetur tertia. Verùm licet tertia pars in quolibet toto sit notabilis, negari tamen non potest, etiam partem minorem tertia, esse notabilem, quando totum aliquod est magnum. Exempli gratia Dies festus constat viginti quatuor horis à media nocte, vsque ad alteram mediam noctem, tertia pars est octo horarum, certè si quis in die festo per quinque, aut quatuor horas opus seruile fecisset,

fecisset, notabiliter, siue grauitur peccasset. Et qui trecentos aureos debet, non solum grauitur peccat, si centum non soluat, sed etiam si triginta, aut viginti deneget, ac sibi retineat.

Quarto queritur, An qui per totum diem omnium septem canonicarum Horarum officium absque legitima causa prætermittit, septies peccet, an semel tantummodo? Duæ sunt opiniones. **Prima** docet septem esse omissiones, ac proinde septem peccata re distincta: quemadmodum si quis quadragenarium ieiunium, quod proximè ante Pascha seruatur, negligeret, tot peccata committeret, quot sunt eius ieiunij dies. Sic etiam, quia septies in die orare quis debet, septies peccat, septem Horas, aut tempora orationi destinata negligens. Sic Tabienf. in *verbo*, *Hora. quest. 18.* **Secunda** opinio tradit, vnum tantum peccatum admitti in omittendo septem Horarum officio: grauius tamen, quam si pauciores Horæ prætermitterentur: Atque hæc est **communis consensu recepta sententia**. Sic Nauarr. de *oration. capit. 7. numer. 6.* vbi citat Turrecrematam, Zabarellam, Archidiaconum, Antoninum. Sic Rosell. *supplementum Pisan. vt refert Syluest. Hora. quest. 12. dist. 6.* Præcipuum huius questionis caput eo nicitur, An omnes septem preces Horarum vnum Clerici ministerium, obsequium, & officium constituent, ita vt quælibet Hora illius totius Officij pars habeatur, an verò sint septem inter se diuersæ preces, quasi septem Officia, septem diei distinctis temporibus à Clerico persoluenda. **Prima** opinio, septem Officia esse censet. At **communis opinio** vnum tantum vult esse Officium, quotidie præstandum à Clerico, ex septem partibus constans: quæ sententia meo iudicio, ad veritatem magis accedit. Si quis igitur septem canonicas Horas die vno prætermittat, in vnum tantum peccatum incurrit, quoniam vnum integrum quotidianum Officium negligit. Qui tamen per mensem, vel hebdomadam, vel annum Officium Diuinum omiserit, tot peccata peccat, quot sunt dies, in quibus Diuinum Officium prætermittit; siquidem dierum illorum Officia, non vnum totum Officium constituunt.

Animaduertendum est, non esse idem iuris de omissione Diuini Officij, quod de actu voluntatis interno, quo quis sæpius per diem secum statuit canonicas preces omittere. Voluntas enim omittendi sæpius repetitur, dum sæpius confirmatur, vt quidam existimant, aut saltem dum sæpius intermissa reuocatur, vel sæpius interrupta renouatur. At omisso Officij septem Horarum per diem minimè iteratur, sed vna tantum existit. **Nec in præsentia sermo est de eo**, qui sciens vnus Horæ officium omittit, cum tamen decernat in Horis cæteris orare; & deinde appetente tempore, quo in alia Hora persoluere Diuinum officium deberet, id quoque tunc temporis scienter omittit: hic enim proculdubio bis peccauit, quoniam quælibet omisso per se in vitio fuit, & culpa. Cum igitur communis opinio docet, in septem Horarum officio omittendo vnum tantum peccatum admitti, locum habet in eo, qui vna voluntate simpliciter omnes septem Horas canonicas scienter prætermittit. Vnde quidam non bene voluntatis actum internum sæ-

pius in die repetitum, cum ipsa omissione confundunt.

Quinto queritur, An Presbyter, vel Beneficiarius suo muneris, & officio satisfaciat, si in persol uendo officio Diuino sibi socium adhibeat, ita vt ambo alternos Psalmorum, & Responsoriorum versus, & lectiones recitent. Communis est opinio eum satisfacere, vt testantur Maior in *4. diffin. 12. quest. 6.* & Nauarr. de *oration. cap. 10. numer. 16.* vbi citat Henricum, Antoninum, Paludanum; sic etiam Syluest. *Hora. quest. 7.* Et id ipsum vsus, & consuetudo confirmat. **Quæres**, an solum ratione consuetudinis huiusmodi, Clericus suum munus, & officium expleat; an verò etiam vi, & natura legis? quod perinde est, ac si quæras, an iuris Canonici sit, vt clerici per seipsos preces Horarias recitent integras, & consuetudo induxerit, vt alternis versibus eas persoluant. Sunt, qui putant id solum consuetudine esse receptum. Mihi tamen verius apparet, quod alij tradiderunt, canonica iura tantum exigere, vt Psalmi, Responsoriorum, Canonica, & Lectiones in officio Diuino alternatim à clericis recitentur. Refert Augustinus lib. 9. *Confession. cap. 6. & 7.* introduxisse Beatum Ambrosium in Ecclesiam Mediolanensem, quod in alias deinde Ecclesiis Occidentis manauit, vt Psalmi, & Hymni alternatim more Orientalium dicerentur: quod idem tradiderunt Isidorus lib. 1. de *Ecclesiast. officijs, cap. 7.* Raba. lib. 2. de *institut. cleric. ca. 50.* & Paulinus in *Vita S. Ambrosij.* Et Socrates lib. 6. cap. 8. scriptum reliquit, ab Ignatio institutum esse in Ecclesia Antiochena consuetudinem alternis versibus canendi. Sic etiam Cassiodorus lib. 10. *Tripur. histor. cap. 9.* Niceph. lib. 8. quamvis eum morem ad Flavianum, & Diodorum, Monachos Antiochenos referri debere, testatur Theodoretus lib. 2. *histor. cap. 24.* Et Basilius *epistol. 63.* ait, hunc vsus per omnes Orientis Ecclesias vbique seruari: quem retinuit S. Chrysostomus in Ecclesia Constantinopolitana, testibus Socrate in lib. 6. *Histor. Eccles. cap. 8.* Cassiodor. in lib. 10. *Tripur. cap. 9.* Niceph. lib. 13. cap. 8. Ex his perspicitur, à primis Ecclesiarum temporibus Psalmos alternis in Ecclesia cani solitos.

Sexto queritur, An clericus Ecclesiarum præcepto satisfaciat, si preces Canonicas recitet alternis versibus cum socio libero, ac minimè ad eas recitandas adstrictor Respondeo, satisfacere: nihil enim refert socius nē sit lege, & præcepto preces canonicas recitandi solutus, an adstrictus: nam Ecclesiarum præceptum clericus seruat, Diuinum officium, partim recitando, partim audiendo: nam clerici solent famulorum, aut aliorum familiarium vt ministerio, & opera in penso Horarum canonicarum soluendo.

Septimo queritur, An cum quis Horarias preces Canonicas vnā cum tribus, aut etiam cum quatuor socijs recitat, debeat aures, & animum ad singulos proferentes attendere? Respondeo, eum præcepto facere satis, si attentè audiat verba, quæ à pluribus pariter pronunciantur, ac si ab vno tantum dicerentur.

Octauo queritur, An cum quis alternis cum socio Diuinum officium persoluit, vna cum eo Orationes, Capitula, & Antiphonas recitare debeat? Respondeo, vt testatur Syluest. *Hora. quest. 7.*

affirmat Antiphonas simul ab utroque esse dicendas, quia in choro simul dicuntur. Sed verius est, quod Syluester, & Nauarrus de orat. cap. 10. num. 16. cum Paludano tradunt, sufficere, si quis attentè iudiat Antiphonas, Capitula, & Oraciones, cum dicuntur à socio.

Nonò quæritur, Quo modo Diuinum officium sit perfoluendum, quando preces canonicæ simul à tribus, quatuor, pluribusue recitantur? Respondet, vsu esse receptum, vt vnus vnus verficulum pronunciet, & cæteri cum plures sunt, simul alium verficulum recitent: & cum tres sunt, vnus primam lectionem proferat, secundus secundam, tertius tertiam: & vno Capitulum dicente, cæteri audiant. SI ROGES, an cum plures tribus sunt, sufficiat si trium quisque suam lectionem proferat, cæteris attentè audientibus? Quidam existimant tunc singulas lectiones à duobus, vel tribus simul dicendas. Sed certè, cum in choro vsus obtinuerit, vt tres tantum Clerici tres lectiones decantent, quisque suam, & cæteri canonici eas attentè audiant, negari non potest, quin etiam id extra chorum seruari tuta conscientia queat, vt tres tantummodo Clerici lectiones efferant, cæteris attentè, & studiosè audientibus.

Decimò quæritur, An cum quis voti Religione, vel ratione pœnitentiæ sibi iniunctæ certos Psalmos, vel Ecclesiasticum pro Mortuis officium, vel paruas sacras B. Virginis Preces, vel Letanias, vel Hymnos, aliasue quaslibet precatiões perfoluere, aut recitare debet, suo muneri satisfaciat, si hæc vnà cum socio alternis versibus dicat? Respondet cum Nauarro, de orat. cap. 10. num. 19. satisfacere: id enim de more seruatur. Ex quo fit, vt cum plures aliquid prædictorum recitare adiguntur, suum munus, & officium impleant, si omnes simul congregati alterne respondeant. QVAERES, an idè iuris sit in eo, qui aliqua obligatione deuinctus, eas preces recitare debet, quæ vulgo dicuntur Rosarium, Corona, & Psalterium B. Virginis. Affirmat Nauarrus, de oration. cap. 10. num. 19. Et rectè quidem meo iudicio: nam tuta conscientia huiusmodi pensum interpretari possumus esse reddendum eo more, quo Horarium officium exoluitur: ergo satis est, si cæ preces alternatim fundantur à duobus.

Vndecimò quæritur, An qui preces canonicas recitat verba diminuens, & de truncans, peccet? In Clement. i. de celebr. Missar. Clerici, & Beneficij quidam reprehenduntur Diuinum officium perfoluentes negligenter; eo quòd (vt ibi dicitur) Horas canonicas dicerent, leu piallerent, transcurrendo, syncopando. Idem quoque reprehenduntur in cap. dolentes. De celebr. Missarum. Vnde in Concilio Basiliensi Sessio. 21. §. Qualiter Hora canonica sint dicenda extra chorum, ita habetur: Quocumque etiam alibi Beneficij, seu in sacris constitutos, cum ad Horas canonicas teneantur, admones hæc sancta Synodus, vt si Oraciones suas Deo acceptas fore cupiant, non in guttore, vel inter dentes, seu deglutiendo, aut syncopando dictiones, vel verba, sed reuenerenter verbis distinctis, siue soli, siue sociati cum alijs, officium Diuinum, nocturnumque perfoluant. Hæc ibi. Dubitandum non est, quin nonnullum peccatum admittat is, qui cum Diuinum officium perfoluit, verba mutila, & decurtata scienter proferat. Secus verò si id, vel vitio linguæ, vel

consuetudine quadam (vt sic dicam) ingenerata, & quodammodo in naturam conuersa faciunt. Preces enim Horariæ ita distinctæ sunt pronuntiantur, vt is, qui profert, seipsum intelligat, & percipiatur ab alijs, quibuscùm simul orat. QVAERES, an Clericus, qui in recitandis præibus Horarijs, verba scienter dimiuit, syllabis abscissis, & amputatis, eas repetere debeat. Aiunt quidam esse repetendas; propterea quòd præceptum Ecclesiæ in cap. Dolentes. & Clement. supra citatis violat, atque perfringit. At verius est, quòd alij tradiderunt, Preces, quæ ita recitantur, non esse repetendas: nam etsi non nihil ea in re peccetur, legis tamen substantia retinetur. Et id à simili probari potest. Nam in cap. Retulerunt. de consecrat. dist. 4. rogatus Pontifex, an Sacerdos, qui per inficitiam linguæ Latinæ, dum baptizaret, nesciens Latine loqui dixerat: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ratum, & firmum baptismum contulisset? Respondit: Si solus fuit linguæ lapsus, & error, valuisse Sacramentum. Deinde in l. Quia debet. ff. De manumiss. testamento, sic statuitur: Qui habebat seruum Crastinum, testamento iacuit: Seruus meus Crastinus liber esto. Quæro, an seruus Crastinus ad libertatem peruenire possit, cum testator seruum Crastinum non habeat, sed vnum solum Crastinum. Respondet, nihil obesse, quòd in syllaba errasset. Si ergo Baptismus mutans syllabis, & testamento etiam syllaba corrupta valet, cur preces Horariæ etiam canonicæ non ratæ erunt, & firmæ, tametsi erretur in syllabis? QVAERES IN SUPER, an peccet is, qui è choro egrediuntur, antequam preces finiantur? Peccant. Legimus apud B. Gregor. libr. 2. Dialog. cap. 4. S. Benedictum vidisse Diabolum extrahentem quandam Monachum à choro ante preceptionis Horariæ finem; & tandem Benedicti flagello Diabolus fugatum. RYRSYS QVAERES, an peccet is, qui chorum tardius ingrediuntur? Olim, teste Calsian. libr. 3. De Institut. Monach. cap. 7. Monachis, qui ad Horas Diuinas, vtputa ad Tertiam, Sextam, vel Nonam non accedebant, antequam primus Psalmus finiretur, non licebat Oratorium introire; sed Cõgregationis missam stantes pro foribus præstolabantur. In nocturnis vero præibus Horarijs vsque ad finem secundi Psalmi permittebatur. Vnde nouum videri non debet, quòd in Synodo Basiliensi legitur constitutum Sessio. 21. cap. Quo tempore quisque debeat esse in choro, videlicet, absentes à choro non censeri, qui in Matutinis ante finem Psalmi, & ante exultemus, in alijs Horis ante finem primi Psalmi; In Missa ante vltimum Kyrie eleison officio Diuino intersunt. Hæc ibi.

Duodecimò quæritur, An qui debent recitare preces Horarias, debeant quoque recitare paruas preces. B. Virginis sacras, & debeant Defunctorum officium perfoluere. Respondet Nauar. de orat. c. 3. nu. 3. & 4. Ex sententia Ioannis Lignani, Alberti, Paludani, Cardinalis, & Turrecemati, hæc omnia officia esse perfoluenda ab eo, qui recitare Horarias preces cogitur, iuxta consuetudines statuta, vel formulam Ecclesiæ, cuius regulam in recitando Diuino Officio seruat: alioqui perfoluere hæc officia non cogitur. De hoc dicam inferius.